

Những Lời Khai Thị Trí Huệ Trong Kinh Kim Cang

Chủ Đề 1102: Xiển Minh Chân Nghĩa Của Câu “Vô Pháp Phát Bồ Đề Tâm” Đã Nói Ở Trước

Chủ giảng: Pháp sư Tịnh Không

Thời gian: Tháng 05 năm 1995

Địa điểm: Cư Sĩ Lâm Phật Giáo Singapore

Trích lục từ: Báo cáo nghiên cứu Kim Cang Bát Nhã (Tập 097)

Chuyển ngữ: Tịch Minh

【Đoạn văn Phật giảng về việc phá trừ sự chấp tướng này, chính là để xiển minh chân nghĩa của câu “Vô pháp phát Bồ Đề tâm (Không có một pháp nào gọi là phát tâm Bồ Đề)” đã nói ở trước. Cần phải dốc lòng lãnh hội.】

Tâm Bồ Đề có cần phải phát hay không? Trong tất cả các kinh luận Đại thừa, Đức Phật đều khuyên chúng ta phải phát tâm Bồ Đề; nếu như không phát tâm Bồ Đề, thì đó không phải là tu học Đại thừa. Nói cách khác, Phật pháp Đại thừa chính là được kiến lập trên nền tảng của tâm Bồ Đề, làm sao có thể không phát cơ chứ? Vậy tại sao trong bộ kinh này, Phật lại nói “Vô pháp phát Bồ Đề tâm”? Ý nghĩa bên trong điều này rất sâu, vô cùng thâm sâu.

Kim Cang Bát Nhã là trí huệ vốn có đầy đủ trong tự tánh của chúng ta, tự tánh vốn dĩ thanh tịnh, “một pháp cũng không lập” (*nhất pháp bất lập*). Nếu như có một cái “phát tâm Bồ Đề”, há chẳng phải là đã lập nên một pháp rồi sao? Hễ có một cái “tâm Bồ Đề”, thì tâm liền không còn thanh tịnh nữa. Ý nghĩa này, chư vị thật sự cần phải rất tỉ mỉ mà thể hội.

Phát là thật phát, nhưng rốt cuộc có “tâm Bồ Đề” hay không? Chân tâm, bản tâm nguyên sơ vốn dĩ đã là một cái tâm Bồ Đề rồi. Thế nhưng chư vị phải biết rằng, cái tên gọi “tâm Bồ Đề” cũng là điều không thể được (*bất khả đắc*); danh tự chỉ là giả danh, tuyệt đối không phải là sự thật. Giả danh có hay không? Có chứ; nhưng quyết định là không có tự tánh. Tất cả những thứ này đều là pháp duyên sanh. Trong bản kinh này đã nói rất rõ ràng, đã là pháp duyên sanh thì thủy đều không ngoài chân lý “ngay tự thể là không, hoàn toàn không thể

được” (*đương thể tức không, liễu bất khả đắc*), đó mới chính là tâm Bồ Đề chân thật của quý vị.

Tại sao Phật ở chỗ này lại thuyết minh rằng “Vô pháp phát Bồ Đề tâm”? Những gì Phật nói là lời chân thật. Sợ nhất là phàm phu sơ học chúng ta, khi nghe Phật nói “phát tâm Bồ Đề”, thế là lại cho rằng thật có một cái “tâm Bồ Đề” để phát; ngay trong lời Phật giảng pháp lại sanh khởi phân biệt, chấp trước, như vậy là sai rồi, đó quyết định không phải là tâm Bồ Đề. Thế nào là tâm Bồ Đề chân thật? Tất cả vọng tưởng, phân biệt, chấp trước thấy đều buông xả, cái tâm đó chính là tâm Bồ Đề chân thật; hễ còn một tơ hào vọng tưởng, phân biệt, chấp trước nào, thì đó đều không phải là tâm Bồ Đề.

Trong *Quán Vô Lượng Thọ Phật Kinh*, Đức Phật có dạy: “*Thể của tâm Bồ Đề là tâm Chí Thành*”. Chân thành đạt đến chỗ cùng tột gọi là Chí Thành. Thế nào gọi là “thành”? Cổ nhân đã từng nói: “*Một niệm không sanh gọi là thành*” (*Nhất niệm bất sanh thị vị thành*). Từ đó có thể biết, trong tâm hễ khởi lên một niệm thì liền không còn chân thành nữa. Có niệm đều là vọng niệm; đem vọng niệm thấy đều buông xả, thấy đều xả bỏ, cái tâm này gọi là tâm Thành. Thành đến chỗ cùng tột gọi là tâm Chí Thành, đây chính là bản thể của chân tâm tự tánh chúng ta.

Có Thể ắt sẽ có Dụng; có Dụng thì nhất định sẽ có tự thọ dụng và tha thọ dụng; cũng giống như điều chúng ta thường nói: “*Bạn dùng tâm như thế nào đối đãi với bản thân, bạn dùng tâm như thế nào đối đãi với người khác*”. Đối với bản thân chính là “tự thọ dụng”, đối với người khác gọi là “tha thọ dụng”.

Phật nói với chúng ta, đối đãi với bản thân gọi là “Thâm Tâm”. Thâm tâm, cổ đức giải thích là ưa điều thiện, chuộng đức hạnh (*hiếu thiện hiếu đức*). Thiện và Đức là gì? Thiện và Đức đạt đến chỗ cùng tột chính là Tịch Diệu. Thiện là tâm thanh tịnh, đức là tâm bình đẳng, điều này nằm ngay trên tựa đề kinh Vô Lượng Thọ: “*Thanh Tịnh Bình Đẳng Giác*”. Tha thọ dụng, thì chính là “Đại Từ Đại Bi”. Đại từ đại bi nếu dùng lời hiện đại để nói, chính là dùng sự thanh tịnh, bình đẳng mà quan tâm hết thấy chúng sanh, yêu thương bảo vệ hết thấy chúng sanh, ý nghĩa chính là như vậy. Tận tâm tận lực giúp đỡ hết thấy chúng sanh, đây là tâm Bồ Đề.

Tâm Bồ Đề tuy là đã phát, nhưng tuyệt đối không được chấp trước. Tại vì sao? Chấp trước thì sẽ trái ngược với tánh đức. Phật dạy chúng ta phát A Nậu Đa La Tam Miệu Tam Bồ Đề, cần phải phát, nhưng phát rồi quyết định không

được chấp trước, cho nên Phật mới dạy chúng ta phải lìa xa tất cả vọng tưởng, phân biệt, chấp trước. Đây là thâm ý của đoạn kinh văn nói về việc “phá trừ sự chấp tướng” (*khiển diệt tướng*), cũng là thuyết minh chân nghĩa của câu “Vô pháp phát Bồ Đề tâm”; chân nghĩa đích thực là như vậy.

Nhưng ngàn vạn lần chớ nên hiểu lầm rằng: “*Vô pháp phát Bồ Đề tâm, vậy thì tôi không phát nữa*”, nghĩ như vậy là quý vị lại sai rồi, lại chấp tướng rồi. Đây là căn bệnh lớn của phàm phu, nếu không chấp “Có” thì liền chấp “Không”. Phật dạy chúng ta cần phải khai mở trí huệ, khai mở trí huệ tức là hai bên Không và Có đều không chấp trước. Phương pháp để không chấp hai bên chính là “**phát tâm Bồ Đề mà không chấp tướng**”, như vậy mới là đúng đắn.